

2017-11-16

R E M I S S V A R

Regeringskansliet
Finansdepartementet
Finansmarknadsavdelningen
103 33 Stockholm

FI Dnr 17-13577
(Anges alltid vid svar)

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 408 980 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

fi.registrator@regeringskansliet.se

Finansdepartementets promemoria En effektivare flytträtt av försäkringssparande (dnr Fi2017/03188/FPM)

Sammanfattning

Finansinspektionen (FI) tillstyrker i huvudsak promemorians förslag. Det finns emellertid ett antal frågor där FI inte instämmer i promemorians förslag eller anser att det behöver göras förtydliganden och tillägg.

FI tillstyrker förslaget att precisera vilka kostnader som ska få tas ut för administrativa handläggningskostnader. FI tillstyrker vidare förslaget att begränsa avgifter för kvarstående anskaffningskostnader till sådana kostnader som är direkt hänförliga till den återköpta eller avflyttande försäkringen. Enligt FI behöver det emellertid förtydligas vilken typ av kostnader som ska få beaktas när avgiftsuttaget för kvarstående anskaffningskostnader bestäms.

FI tillstyrker även förslaget om en tidsbegränsning av avgiftsuttaget för kvarstående anskaffningskostnader till fem år efter tecknandet av försäkringen, dock endast såvitt avser försäkringar som har tecknats från och med ikraftträdandetidpunkten.

En viktig fråga är om de föreslagna bestämmelserna ska tillämpas på försäkringsavtal som har ingåtts innan den tidpunkt då lagen träder i kraft. FI avstyrker därvid förslaget om övergångsregler för bestämmelsen om uttag av avgifter för den administrativa handläggningen av återköp eller överföring. Om övergångsreglerna kvarstår föreslår FI en komplettering av dessa.

När det gäller förslaget om avgiftsuttag för kvarstående anskaffningskostnader bör en skillnad göras mellan pensionsförsäkringar och kapitalförsäkringar.

FI anser att den föreslagna bestämmelsen om avgiftsuttag för kvarstående anskaffningskostnader ska tillämpas retroaktivt för pensionsförsäkringar, men inte för kapitalförsäkringar.

Inledning

FI är i grunden positiv till att flytträtten effektiviseras. Det är positivt för konsumenterna att reglerna för avgiftsuttag görs tydligare. Det är även positivt om kostnaderna och därmed avgiftsuttaget kan begränsas i framtiden. FI vill framhålla att flytträtten behöver regleras på ett lämpligt sätt för att skydda såväl de konsumenter som vill nyttja möjligheten att flytta eller återköpa sina försäkringar som de konsumenter som väljer att, eller måste, stanna kvar hos sin försäkringsgivare. Inrättandet av regler för flytträtt innebär en avvägning mellan att, i syfte att förbättra konkurrenssituationen, undanröja hinder som i onödan försvårar flytt eller återköp och att inte försämra det kvarvarande försäkringsbeståndets situation.

Vad gäller frågan om flytträtt generellt är det också viktigt att den försäkrade förstår innebörden i, och konsekvensen av, att flytta sitt pensionskapital till en annan försäkringsgivare. Att försäkringstagarna och de försäkrade många gånger saknar tillräckliga kunskaper och insikter om avgiftsuttaget och effekten av detta förstärker behovet av ett tydligt och rimligt avvägt avgiftsuttag.

Remissvarets disposition följer i stort promemorians disposition med undantag för tillägg av vissa underrubriker. FI lämnar avslutningsvis särskilda synpunkter på övergångsregler för kvarstående anskaffningskostnader för kapitalförsäkringar respektive pensionsförsäkringar.

Finansinspektionens synpunkter på promemorian

7.1 Tydligare avgifter vid återköp och flytt

Avgifter för administrativa handläggningskostnader

FI tillstyrker promemorians förslag om att avgifter vid återköp och överföring ska få bestämmas till högst de direkta kostnaderna för den administrativa hanteringen av återköp och flytt, beräknade för försäkringar av samma slag.

FI ser positivt på att det i lagtexten förtydligas att endast direkta kostnader får beaktas vid bestämmande av avgift för den administrativa hanteringen av återköp eller överföring. FI instämmer även i att avgifterna bör kunna beräknas utifrån en genomsnittlig kostnad för försäkringar av samma slag.

Bemyndigande att utfärda föreskrifter

FI tillstyrker promemorians förslag om bemyndigande att meddela föreskrifter om vilka kostnader som får beaktas vid beräkningen av de direkta kostnaderna för den administrativa hanteringen av återköp eller flytt.

FI noterar att det är oklart vilka kostnader som försäkringsföretagen beaktar vid avgiftsuttaget för den administrativa hanteringen. FI har t.ex. inte tillgång till

någon sammanställning av hur företagen beräknar kostnaderna. Inte heller redovisningsreglerna¹ ger någon ledning avseende vilka kostnader som ska anses som direkta kostnader för administration vid återköp eller överföring.

Avgifter för kvarstående anskaffningskostnader

Promemorian föreslår att det i lag ska tydliggöras att avgifter för kvarstående anskaffningskostnader ska begränsas till sådana kostnader som är direkt hänförliga till den återköpta eller avflyttande försäkringen.

FI tillstyrker förslaget, men anser att det bör förtydligas vilken typ av kostnader som ska anses utgöra anskaffningskostnader.

I Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag (FFFS 2015:12, 10 § i bilaga 4) anges att posten anskaffningskostnader omfattar såväl direkta kostnader som indirekta kostnader. Formuleringen *direkt hänförliga till* i den föreslagna lagtexten lämnar enligt FI:s uppfattning ett utrymme för tolkning av vilka kostnader som omfattas av regleringen. FI anser därför att det finns ett behov av att i förslaget tydligare ange vilka slags kvarstående anskaffningskostnader som får tas ut vid återköp eller överföring.

Promemorian föreslår därutöver att kvarstående anskaffningskostnader ska anses betalda fem år efter avtalets ingående.

FI tillstyrker förslaget för såväl pensions- som kapitalförsäkringar såvitt avser försäkringar som tecknas från och med ikraftträdandet. För sådana försäkringar kommer försäkringsföretagen vid tecknandet att ha en möjlighet att anpassa sina kostnader och avgiftsuttag till den nya lagstiftningen. Den föreslagna bestämmelsen kan till exempel komma att påverka företagens framtida ersättningsmodeller, t.ex. för provisioner, vilket enligt FI:s uppfattning är ett särskilt starkt motiv för att införa en begränsning av avgiftsuttaget för anskaffningskostnader.

7.2 Tillämpningsområde samt ikraftträdande- och övergångsregler

Administrativa handläggningskostnader

FI avstyrker promemorians förslag om att äldre bestämmelser ska gälla för avgiftsuttag för administrativa kostnader som belöper på återköpet eller överföringen vid återköp eller överföring av försäkringsavtal som har ingåtts före ikraftträdandet, men efter den 30 juni 2007 och som inte har förnyats efter ikraftträdandet.

¹ Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd vid årsredovisning i försäkringsföretag (FFFS 2015:12).

Enligt FI:s bedömning ger nuvarande regler ett större utrymme för försäkringsföretagen att välja vilka kostnader som får ingå i beräkningsgrunden för avgiftsuttaget för administrativa kostnader än vad som blir fallet i den föreslagna regleringen. Vid en fortsatt tillämpning av nu gällande regler på avtal som har ingåtts före ikraftträdandet, samtidigt som möjligheten att ta ut avgifter för kvarstående anskaffningskostnader begränsas, finns en risk för att avgifter som tidigare togs ut för att täcka kvarstående anskaffningskostnader i stället kommer att tas ut som en del av den avgift för administrativa kostnader som belöper på återköpet eller överföringen.

En tillämpning av den föreslagna lagstiftningen på redan ingångna avtal skulle enligt FI:s bedömning inte nämnvärt påverka försäkringsföretagens avgiftsuttag i denna del. Det skulle även minska risken för en övervältring av kvarstående anskaffningskostnader samt bli tydligare för konsumenten vad som gäller för avgiftsuttaget för den administrativa handläggningen av ett återköp eller en överföring. Mot bakgrund av att det finns ett starkt konsumentskyddintresse av effektivisering och tydlighet anser FI därför i motsats till promemorian att de föreslagna avgiftsreglerna för administrativa kostnader ska tillämpas även på redan ingångna avtal.

Om promemorians förslag ändå genomförs föreslår FI att en komplettering av övergångsregeln bör övervägas i syfte att begränsa avgiftsuttaget. Enligt FI kunde det vara lämpligt att begränsa avgiftsuttaget till exempelvis högst två procent av gällande inkomstbasbelopp för försäkringar som tecknats före den 1 juli 2018. Detta skulle för 2017 innebära ett tak för avgiftsuttaget vid 1 230 kronor, vilket motsvarar den avgift som tas ut av många försäkringsföretag.² Försäkringsföretagen skulle på så sätt hindras att övervältra kvarstående anskaffningskostnader på avgifter för den administrativa hanteringen av en överföring eller ett återköp.

Avgifter för kvarstående anskaffningskostnader

Promemorian föreslår att förslaget om kvarstående anskaffningskostnader, inklusive den femåriga begränsningsregeln, ska gälla retroaktivt.

FI tillstyrker delvis förslaget. FI instämmer i att förslaget om kvarstående anskaffningskostnader bör gälla retroaktivt såvitt avser pensionsförsäkringar. Till skillnad från promemorians förslag anser FI inte att kapitalförsäkringar bör omfattas av retroaktivitet. Retroaktiv tillämpning vid återköp av kapitalförsäkring behandlas särskilt nedan.

FI vill framhålla att det vid en retroaktiv tillämpning bör tas hänsyn till att ett flertal försäkringsföretag har räknat med att kunna ta ut avgifter ur sina försäkringar för full täckning av kvarstående anskaffningskostnader. Risken är

² I FI:s Lägesrapport om branschöverenskommelse för ökad transparens vid flytträtt för pensionssparande (dnr 14-8233 och 16-13788) konstateras att de fasta avgifterna i slutet av år 2016 uppgick till som högst 1.200 kr.

därför att företagen för att få sådan täckning i stället belastar det kvarvarande försäkringskollektivet med dessa kostnader. Detta kan innebära att de kvarvarande försäkrades återbäring och i vissa fall, till exempel för fondförsäkringar, även försäkringsersättning påverkas negativt. En sådan följd skulle kunna strida mot syftet med 11 kap. 18 § FRL, nämligen att varken försäkringstagarkollektivet eller enskilda ska missgynnas vid ett återköp eller en överföring till annan pensionsförsäkring³. FI instämmer emellertid även i promemorians uppfattning att det finns ett starkt konsumentskyddsintresse i att effektivisera flytträtten. Trots risken för en övervältring av kostnader på det kvarvarande försäkringskollektivet anser FI därför vid en sammantagen bedömning att den positiva effekten av en retroaktiv tillämpning när det gäller pensionsförsäkringar väger över.

Många försäkringsföretag använder sig av så kallade avgiftstrappor vid avgiftsuttag vid återköp och överföring. FI har uppfattat användningen av avgiftstrappor som ett sätt för försäkringsföretagen att få täckning för oamorterade anskaffningskostnader. Vid FI:s uppföljning av branschöverenskommelsen för ökad transparens vid flytträtt för pensionssparande⁴ framkom att avgiftsuttaget som längst skedde under tio år efter tecknande av försäkringen. För att minska risken för negativa effekter för det kvarvarande försäkringstagarkollektivet bör det därför övervägas om övergångsregeln ska utökas. FI föreslår att kvarvarande anskaffningskostnader får tas ut i upp till tio år efter tecknande av försäkringsavtal som har ingåtts från och med den 1 juli 2007 till och med den 30 juni 2018, och som inte har förnyats efter ikraftträdandet.

Särskilt om kapitalförsäkringar

Promemorian föreslår samma avgiftsregler för återköp av kapitalförsäkringar som för flytt av pensionsförsäkringskapital. FI anser däremot att olika regler bör gälla för dessa två typer av försäkringar.

I en pensionsförsäkring är kapitalet, med vissa undantag, låst i försäkringen till en bestämd tidpunkt. En flytt innebär att försäkringens värde överförs till en annan försäkring hos samma eller annan försäkringsgivare. Ett återköp av en kapitalförsäkring innebär däremot en möjlighet för försäkringstagaren att, med rätt att fritt disponera hela det återköpta kapitalet omedelbart, få ut aktuellt värde från försäkringen redan relativt kort tid efter tecknandet.

Mot bakgrund av angivna skillnader mellan dessa båda försäkringar anser FI att en retroaktiv tillämpning av reglerna om avgiftsuttag för täckande av kvarvarande anskaffningskostnader vid återköp av kapitalförsäkring inte är lika starkt motiverad som vid överföring av kapitalet i en pensionsförsäkring. FI anser således att den föreslagna bestämmelsen om avgiftsuttag för kvarstående

³ Se prop. 2006/07:26, sid. 55.

⁴ Se FI:s Lägesrapport om branschöverenskommelse för ökad transparens vid flytträtt för pensionssparande (dnr 14-8233 och 16-13788).

anskaffningskostnader för kapitalförsäkringar endast ska gälla för försäkringar tecknade från och med ikraftträdandet.

FINANSINSPEKTIONEN

Martin Noréus
Tf. Generaldirektör

Johanna Borg
Jurist